

Könyvszemle

M. K. Seguin: *La géophysique et les propriétés physiques des roches* (A geofizika és a kőzetek fizikai tulajdonságai) Les Presses de l'Université Laval, Québec, 1971. XXII+562 oldal, 262 ábra, ezek közül nagyszámú külön melléklet. A szöveg sokszorosítási eljárással készült. Ára 18 \$.

A francia nyelvű geofizikai irodalom aránylag szegénynek mondható, különösen, ami a tankönyveket illeti: ezt a szerző is megjegyzi a könyv előszavában. Így ez a munka bizonyos mértékben hézagpótló jelentőségű. Egyetemi előadásokból és a szerző saját terepi tapasztalataiból született. Bár a cím nem mondja ezt kifejezetten, de a bevezetésben határozottan kijelenti a szerző, hogy alkalmazott geofizikáról van szó. Minthogy azonban sokrétű hallgatóság számára szánták (tanulmányaik középső éveiben levő fizikusok, mérnökök, hidrológusok, geodéták, sőt geológusok és mezőgazdasági mérnökök stb. számára), nagy súlyt fektettek arra, hogy a szükséges fizikai, műszertani alapismeretek magában a könyvben kifejtésre kerüljenek, és – mint az a címből kiderül – a geológiai, közzettani alapok is bőven szerepeljenek, ami a szerző szerint a geofizikai tankönyvek legnagyobb részéről nem állítható.

A szerző azt is hangsúlyozza, hogy egyensúlyt akar tartani a különböző szakmai területek tárgyalása között, tehát igyekszik arányosan osztani el a tartalmat az egyes témakörök jelentőségének megfelelően. Hogy ez viszont maradéktalanul sikerült-e neki, azt a következő összeállítás alapján mindenki megítélheti, mert: a gravitációs módszerekkel foglalkozó fejezet 51 oldal tartalmaz (32 irodalmi idézettel), a mágneses fejezet 69 oldal (52 hivatkozás), az elektromos módszerek 119 lapon szerepelnek (222 referenciával), az elektromágneses módszerek fejezete 130 oldal (142 idézet), a radioaktív módszerek 65 oldalon tárgyalja (de 228 hivatkozással) és az utolsó fejezetben szerepel a szeizmika 113 oldalon (130 referenciával). Mintha a szeizmika osztály-része nem egészen felelne meg a nemzetközi síkon elfoglalt fontossági sorrendnek. Elég röviden kerül tárgyalásra a karottázs is (jórészt csak az elektromágneses és a radioaktív fejezetek alfejezeteként).

Az egyes fejezetek végén bőséges irodalmi felsorolás található, ami a használhatóságot növeli, különösen a specialisták számára. Arra is súlyt fektet a szerző, hogy lehetőleg modern legyen, tehát kiterjesszék a legújabban kifejlesztett elvekre, vagy alkalmazott módszerekre. Minden fejezethez gyakorlati példák kapcsolódnak, melyek többnyire a szerző saját működési tapasztalataiból, méréseiből, feldolgozásaiából származnak: régi, a tankönyvek egy részében még ma is megtalálható, klasszikusnak mondható, de részben már idejüket múlt példákat újabakkal helyettesítettek.

Aránylag kevés hely jutott a feldolgozási, interpretációs eljárásoknak, metodikának. Így pl. a számítógépes eljárások, digitalizálási módszerek éppen csakhogy megemlítődnek. Viszont több helyen behatóan tárgyal a szerző egészen modern fizikai elveket és megfontolásokat, melyek korszerű módszerek alapjául szolgálnak (pl. a nukleáris elven alapuló mágneses méréseket, a mágnesség mibenlétére és a földmágnesség eredetére vonatkozó újabb elméleti spekulációkat stb.) Részletesen tárgyalja a repülőgépes kutatást és az ebben az irányban Kanadában kifejlesztett módszereket és berendezéseket.

Az alkalmazott sokszorosítási eljárás igen szép és a szöveg csaknem nyomtatásként olvasható, a rajzok és mellékletek is jól sikerültek. Sok helyütt zavar azonban az, hogy a szereplő képlet-tömeg nincs áttekinthetően elosztva, egyes képletek nem szerepelnek külön sorban, hanem a szöveg közé vannak becsúfolva. Az anyag erősen tagolt, többszörösen alfejezetekre oszlik (néha 5–6 egymás alatti emeletben); a tartalomjegyzék részletesen felsorolja ugyan a beosztást, de nem ad oldalszámokat, csak fejezet-alóosztásokat s így néha kényelmetlen a keresett hely megtalálása. Ebből helyenként kisebb zavar is származott a szerkesztésnél, mert pl. az 5. oldal alján félbemaradt szövegrész a 16. oldalon folytatódik, s csak azután következik a 6. oldal, ami csak némi utánkereséssel állapítható meg. A képletekben is feltalálható egy-két elírás. Nélkülözzük a tárgymutatót is.

Mindezek ellenére a könyv igen rokonszenves, jól használható munka, az olvasást a szerző könnyed, elegendés franciasága is elősegíti. Igen sok olyan részlete van, melyet a kutató geofizikus előnyösen konzultálhat speciális vizsgálatainál. A kiterjedt irodalom pedig jó támpontokat nyújt a témakörökben való elmélyedésre, még akkor is, ha azokra nem tartalmaz kimerítőbb tárgyalást (mint pl. a geotermiára). A fentebb említett kisebb hiányosságokat a következő kiadás könnyen kiküszöbölheti.

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Б. Радлер – И. Вегеш:</i> Дигитальная сейсмическая система программирования в нефтяной промышленности в венгрии	1
<i>И. Верё:</i> Определение магнитотеллурического тензора анизотропии и ее результаты	3
<i>Д. Драхош – П. Шалат:</i> О новом, простом, ускоренном методе решения прямой и обратной задач при интерпретации данных электрического зондирования и каротажа, по теории линейных систем	6
<i>Л. Марко:</i> Определение объемных свойств карбонатных коллекторов при помощи промыслово-геофизических методов	13
<i>Л. Андраши – И. Барат – К. Шебештви:</i> О методических исследованиях, направленных на определение объемного веса по методу двухдетекторного ГГК ...	19
<i>П. Эгерсеги:</i> Влияния содержания кремния, железа и карбоната в бокситах на физические параметры, лежащие в основе каротажных работ	29
<i>Я. Дереш:</i> Испытание пластов при помощи кумулятивных перфораторов, описание задачи испытания пластов	36
Обзор журналов	40
Новости Общества венгерских геофизиков	35

INHALTSVERZEICHNIS

<i>Rádler, B. – Véges, I.:</i> Digitales seismisches Programmsystem bei der ungarischen Erdölindustrie	1
<i>Verő, J.:</i> Bestimmung des magnetotellurischen Anisotropietensors und die damit erreichten Resultate	3
<i>Drahoš, D. – Salát, P.:</i> Eine neue einfache und schnelle Methode der direkten und indirekten Interpretation der geoelektrischen und Bohrloch-Sondierungen, die auf der Theorie der linearen Systeme fusst	6
<i>Markó, L.:</i> Bestimmung der Volumen-Eigenschaften in karbonatischen Speichergesteinen mit bohrlochgeophysikalischen Methoden	13
<i>Andrássy, L. – Baráth, I. – Sebestyén, K.:</i> Methodologische Untersuchungen zur Raumgewichtsbestimmung mit dem Zweisondenlänge-Gamma-Gamma-Verfahren	19
<i>Egerszegi, P.:</i> Einfluss des Silizium – Eisen – und Karbonat-Gehalts des Bauxits auf die physikalische Parameter, die zur Grundlage der Karottage-Messungen dienen	29
<i>J. Deres:</i> Schichtenaufschliessungen mit Jet-Perforator. Beschreibung der Aufgaben der Schichten auflöschung	36
Rezensionen und Presseschau	40
Vereinsnachrichten	35

